

Nr 30.

Ankom till riksdagens kansli den 26 februari 1935 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under utgifter för kapitalökning gjorda framställning om anslag till studielånefonden jämte två i ämnet väckta motioner.

(4:e avd.)

I den till riksdagen avlåtna, den 4 januari 1935 dagtecknade propositionen, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1935/1936 har Kungl. Maj:t (punkt 8, sid. 21 och 22 av det vid propositionen under rubrik »Utgifter för kapitalökning. Bil. 5» fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag) föreslagit riksdagen att såsom kapitalökning för Studielånefonden för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet behandlat två likalydande motioner, väckta den ena, nr 35, inom första kammaren av herr *J. Sandén* och den andra, nr 66, inom andra kammaren av fru *Sigrid Gillner-Ringenson*, i vilka hemställts, att riksdagen måtte såsom kapitalökning för studielånefonden för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

I fråga om de av motionärerna till stöd för deras framställning åberopade skälen får utskottet hänvisa till motionen I: 35.

Den 18 maj och den 30 juni 1934 utdelade Kungl. Maj:t dels *fortsatta* studielån åt 211 av 228 sökande med belopp växlande mellan 300 kronor och 1,200 kronor samt till en sammanlagd summa av 200,000 kronor, dels *nya* studielån åt 126 av 1,065 sökande med belopp växlande mellan 500 kronor och 1,200 kronor samt till en sammanlagd summa av 125,400 kronor. Tillsammans utdelades alltså 325,400 kronor.

Departementschefen har beräknat 300,000 kronor vara erforderliga för verksamhetens uppehållande under år 1935 i ungefär samma omfattning som tidigare.

För täckande av detta behov finnas för närvarande tillgängliga dels hos postsparbanken ineliggande, i anspråk icke tagna lånemedel dels ock i statskontoret å studielånefonden inestående kapitalmedel sammanlagt i runt tal 35,000 kronor. Härutöver kunna disponeras de under år 1934 en-

ligt fastställda amorteringsplaner inflytande kapitalavbetalningarna av tidigare beviljade lån uppskattade till 200,000 kronor, ävensom en inbetalning av omkring 15,000 kronor å från föregående år resterande kapitalavbetalningar.

I anslutning härtill borde för nästa budgetår till fonden anvisas ett kapitalökningsanslag av 50,000 kronor. Anslaget skulle utgå av andra statsinkomster än lånemedel.

Såsom motivering till sitt yrkande hava *motionärerna* åberopat, att nuvarande fondkapitalet endast till en ringa del motsvarat det verkliga behovet. I detta avseende har hänvisats till nedanstående jämförelse mellan ansökningar och beviljade lån under åren 1932—1934.

Å r	A n s ö k n i n g a r		B e v i l j a d e		Sammanlagt beviljade lånebelopp
	Fortsatta lån	Nya lån	Fortsatta lån	Nya lån	
1932	252	998	223	74	286,500
1933	211	975	187	122	291,550
1934	228	1,065	211	126	325,400

Motionärerna anföra i övrigt bland annat följande:

Då det kan konstateras att i vårt land en stor procent av våra vetenskapsmän, lärare, läkare, domare, ingenjörer, tandläkare, jägmästare, affärsmän o. s. v. studerat på skuld till enskilda personer, icke anhöriga, och på lån i banker med borgensförbindelse, så kan man förstå vilka svårigheter, som under nuvarande förhållanden med trängsel på arbetsmarknaden möta den ungdom som ansvarsfylld och målmedveten söker sin utbildning och sin utkomst. Mer än någonsin förut är möjligheten att få studielån utan borgensförbindelse och med befrielse från omedelbar amortering av största betydelse.

I närvarande situation i befolkningsfrågan inom det svenska samhället framhålles alltid nödvändigheten av att ge ungdomen ur alla läger förtröstan till framtiden och möjlighet till familjebildning. Att öka möjligheterna för en med vitsord kvalificerad ungdom att utbilda sig till det yrke, deras vilja och begåvning utpekat, torde vara en icke oviktig detalj på den väg, som leder till en sund och livskraftig befolkning.

Studielånefonden tillkom vid 1919 års riksdag på riksdagens eget initiativ. Enligt vad erfarenheten under de gångna åren i stort sett visar har den utbildning, som de studerande tack vare statens studielån kunnat förskaffa sig, varit av största nytta för deras framtida fortkomst. Förluster-na å verksamheten hava, trots att lånen utlämnas utan borgenssäkerhet, varit jämförelsevis obetydliga. Å hela studielånefondens till i runt tal 3,500,000 kronor uppgående kapital hava hittills i kapital och räntor behövt avskrivas tillhopa cirka 80,000 kronor. Härtill komma utestående förfallna amorteringar 46,000 kronor och räntor 24,000 kronor.

Att årligen på detta sätt över 300 begåvade men fattiga studerande kun-

Utskottet.

nat beredas studiemöjligheter måste tvivelsutan hava varit av stort samhälleligt gagn. Det stora antal sökande, som för närvarande ej kunna erhålla lån, utgör också, såsom i väckta motioner framhållits, ett skäl för utökning av lånemöjligheterna.

Å andra sidan medför denna starka tävlan om lånen en önskvärd, för att ej säga nödvändig garanti för att endast de mest begåvade föras in på studiebanor, där tillströmningen redan för närvarande är betänkligt stor. Överhuvud måste det, såsom redan i samband med fondens tillkomst framhålls, ligga en viss fara i att lånemöjligheterna alltför mycket vidgas.

Utskottet vill tillstyrka den av departementschefen förordade utökningen av fondkapitalet med 50,000 kronor, varigenom för fortsatt utdelning av studielån under år 1935 skulle stå till förfogande samma belopp som under år 1934 eller cirka 300,000 kronor. Någon höjning av anslaget utöver det sålunda i riksstatsförslaget av Kungl. Maj:t uppförda beloppet kan utskottet däremot ej tillstyrka, trots de behjärtansvärda synpunkter, som onekligen härför motionsvis anförts. Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å de av herr Sandén och fru Gillner-Ringenson i ämnet väckta motionerna I: 35 och II: 66, må såsom kapitalökning för *studielånefonden* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor, att utgå av andra statsinkomster än lånemedel.

Stockholm den 26 februari 1935.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Närvarande: Samma ledamöter som de under utlåtandet nr 29 antecknade med undantag därav, att herr *Magnusson* i Skövde i stället för herr *Persson* i Fritorp deltagit i behandlingen av ärendet.

Reservation

av herrar *Oscar Olsson*, *Sandén* och *Eriksson* i Stockholm, som ansett, att utskottet bort hemställa om bifall till de i ämnet väckta motionerna.